

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

През 2012 г. с **осъдителна присъда са приключили делата** на 34 249 извършени престъпления, което е с 6.7% по-малко в сравнение с 2011 година.

По-голямата част от тези престъпления са извършени през 2012 година (15 275, или 44.6% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане). През 2011 г. са извършени 12 032 (35.1%) престъпления, а 6 942 (20.3%) - през предходните години.

Броят на **обвиняемите лица** през 2012 г. е 44 660, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 21 204 лица (47.5% от общия брой на обвиняемите);
- условно осъдени са 16 792 лица, или 37.6% от общия брой на обвиняемите;
- освободени от наказателна отговорност са 4 913 лица, или 11.0% от общия брой на обвиняемите;
- оправдателна присъда са получили 1 463 обвиняеми лица (3.3%);
- на 288 лица (0.6%) делата са прекратени.

През 2012 г. броят на **осъдените лица с влезли в сила присъди** е 37 996. В сравнение с 2011 г. се наблюдава намаление със 7.4%.

Осъдените лица на възраст 14 - 17 години съставляват 6.1% от всички осъдени лица и достигат 2 312. Спрямо 2011 г. се наблюдава намаление с 15.8%. Осъдените 16 - 17-годишни непълнолетни намаляват с 16.6%, докато при 14 - 15-годишните лица намалението е с 13.9%.

През 2012 г. **коэффициентът на криминална активност**¹ е 596 на 100 хил. души от средногодишното наказателноотговорно население и е по-нисък в сравнение с 2011 г., когато този коефициент е бил 638.

1. Коэффициенти на криминална активност на 100 хил. души от средногодишното население по пол на осъдените лица

Година	Общо	Мъже	Жени
2005	450	859	71
2006	454	867	71
2007	462	897	61
2008	541	1061	61
2009	616	1208	71
2010	595	1158	76
2011	638	1225	89
2012	596	1142	86

¹ Осъдени лица на 100 хил. души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

С най-висока криминална активност са осъдените лица на възраст 18 - 24 години (1 586 осъдени на 100 хил. души от съответното население), следвани от групата на осъдените на възраст 25 - 29 години (1 321), на възраст 30 - 39 години (921) и тези на възраст 14 - 17 години (912). Най-нисък е коефициентът на криминална активност на лицата на възраст 50 и повече години - 132 на 100 хил. души от съответното население и на попадащите във възрастовата група 40 - 49 години - 563 на 100 хил. души от съответното население.

Сред осъдените непълнолетни лица с най-висок коефициент на криминална активност през 2012 г. са осъдените непълнолетни лица на възраст 17 години (1 415 на 100 хил. души от населението на тази възраст). При осъдените лица на възраст 16 години този коефициент е 974, при лицата на възраст 15 години - 792, а при 14-годишните - 384 на 100 хил. души от населението на съответната възраст.

2. Коефициенти на криминална активност на 100 хил. души от средногодишното население по възраст на осъдените лица през 2011 и 2012 година

Възраст	Коефициент 2011	Коефициент 2012
Общо	638	596
14 - 17	1022	912
18 - 24	1746	1586
25 - 29	1392	1321
30 - 39	969	921
40 - 49	590	563
50 и повече	128	132

Общопасни престъпления

През 2012 г. с най-голям брой и относителен дял са общопасните престъпления¹. През 2012 г. с осъждане са завършили 11 983 общопасни престъпления, или 35.0% от всички престъпления, завършили с осъждане. Броят на осъдените лица за тези престъпления е 11 605, или 30.5% от всички осъдени лица. Спрямо 2011 г. се наблюдава намаление с 9.9% при престъпленията и с 10.3% на лицата, осъдени за общопасни престъпления.

- Завършилите с осъждане престъпления по транспорта и съобщенията са 9 516, като те съставляват 79.4% от общия брой на общопасните престъпления и за извършването им са осъдени 9 330 лица. Спрямо предходната година се наблюдава намаление с 12.4% при престъпленията от този вид и с 12.3% при осъдените лица.

¹ В общопасните престъпления се включват престъпленията, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и против околната среда, при използване на атомната енергия за мирни цели и други общопасни престъпления.

www.nsi.bg

- През 2012 г. престъпленията, завършили с осъждане за противозаконно отнемане на моторно превозно средство (МПС), намаляват с 8.1% (от 211 през 2011 г. на 194). Намаление се наблюдава и при осъдените за този вид престъпление с 22.4%.

- Спрямо 2011 г. броят на престъпленията, свързани с наркотици¹, се увеличава незначително (с 1.4%) - от 1 512 през 2011 г. на 1 533, докато при осъдените лица се наблюдава намаление с 0.3% (от 1 432 през 2011 г. на 1 427).

Престъпления против собствеността

През 2012 г. престъпленията против собствеността², които са завършили с осъждане, са 11 679, или 34.1% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. В сравнение с 2011 г. броят на престъпленията, завършили с осъждане за този вид престъпления, намаляват с 12.0%. Лицата, осъдени за тези престъпления, са 15 728, като спрямо 2011 г. се отбелязва намаление с 12.1%.

- Кражбите на имущество са най-разпространените сред престъпленията против собствеността, завършили с осъждане. Техният относителен дял е 75.4% от престъпленията против собствеността (през 2011 г. - 76.6%) и 25.7% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. С присъда са завършили 8 801 престъпления от този вид, като осъдените лица са 12 616.

- По своята правна и криминална характеристика грабежите са от най-тежките престъпления против собствеността, което застрашава едновременно и живота, и здравето, и имуществото на хората. За 936 извършени грабежа през 2012 г. са осъдени 1 169 лица (през 2011 г. този брой е съответно 1 050 и 1 325).

- 648 престъпления са завършили с осъждане за измами, като осъдените за този вид престъпление са 680 лица. Спрямо 2011 г. тези престъпления се увеличават с 3.0%, докато при осъдените лица се наблюдава увеличение с 1.3%.

Престъпления против личността

Престъпленията против личността³, завършили с осъждане през 2012 г., са 2 053, или 6.0% от общия брой на престъпленията, завършили с осъждане. Осъдените лица за този вид престъпления са 1 935. Спрямо 2011 г. се наблюдава намаление с 3.2% на престъпленията, а при осъдените лица намалението е с 1.6%.

- Сред престъпленията против личността с най-голям брой и относителен дял са причинените телесни повреди. Броят на престъпленията, завършили с осъждане за телесни повреди, е 943 (45.9% от общия брой на завършилите с осъждане престъпления против личността). За този вид престъпления са осъдени 969 лица, което е с 2.6% по-малко в сравнение с 2011 година.

¹ В престъпленията, свързани с наркотици, се включват: контрабандата на наркотици, производството, преработването, придобиването, притежаването, разпространението, превозването, държането, пренасянето и други.

² Престъпленията против собствеността включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³ В престъпленията против личността се включват следните престъпления: убийство, телесна повреда, злоставяне, отвлечане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, издаване на чужда тайна, обида и клеветата, разврат и трафик на хора.

www.nsi.bg

- С изключително висока обществена опасност сред престъпленията против личността са умишлените убийства. 136 умишлени убийства (довършени и опити) са завършили с осъдителни присъди, като за извършването им са осъдени 140 лица. В сравнение с предходната година се наблюдава намаление с 4.2% при умишлените убийства и с 5.4% при осъдените лица за този вид престъпление.

- През 2012 г. 99 лица са осъдени за извършването на 98 изнасилвания и опити за изнасилване. Спрямо 2011 г. се наблюдава ръст с 13.8% при осъдените лица, докато при престъпленията, завършили с осъждане за изнасилвания и опити за изнасилвания, увеличението е с 14.0%.

Престъпления против стопанството

През 2012 г. се наблюдава увеличение с 6.4% спрямо предходната година на броя на завършилите с осъждане престъпления против стопанството. Увеличение се наблюдава и при броя на осъдените за този вид престъпления лица - от 2 987 през 2011 г. на 3 155 през отчетната година, или ръст от 5.6%.

- С най-висок брой и относителен дял са завършилите с осъждане престъпления, свързани с продажбата и държането на акцизни стоки без бандерол. Този вид престъпления съставляват 43.4% от престъпленията, завършили с осъждане, против стопанството. С присъда са завършили 1 368 престъпления от този вид, като осъдените лица са 1 426. В сравнение с предходната година се наблюдава намаление съответно с 11.1 и 12.3%.

- В сравнение с 2011 г. се наблюдава увеличение с 42.7% на завършилите с осъждане престъпления против митническия режим (контрабанда). През 2012 г. 236 лица са осъдени за извършването на този вид престъпления, което е с 44.8% повече спрямо предходната година.

Други видове престъпления

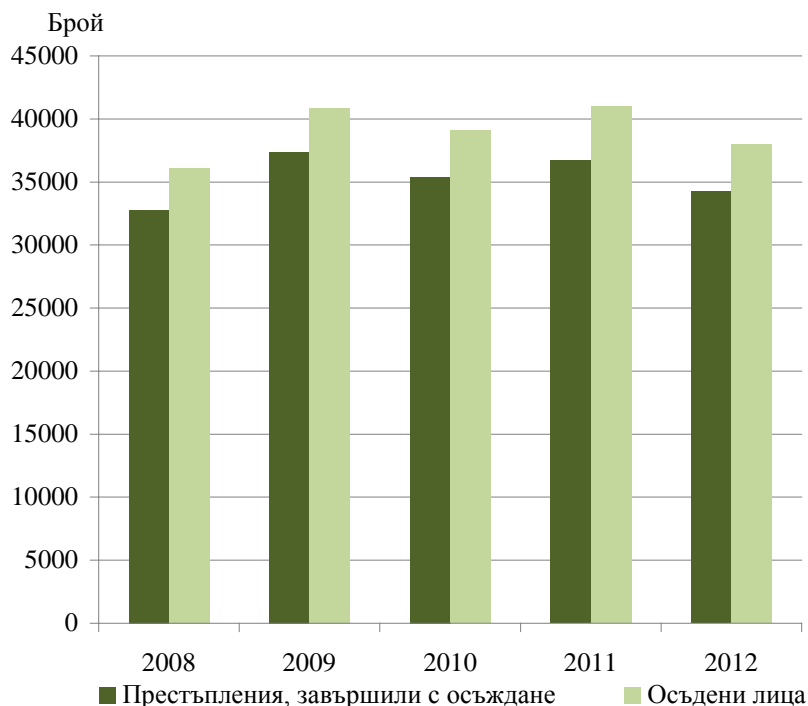
Спрямо 2011 г. през отчетната 2012 г. се увеличават:

- престъпленията, завършили с осъждане, против финансовата, данъчната и осигурителната система - с 50.4%;
- престъпленията против брака, семейството и младежта - с 20.9%;
- престъпленията против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции - със 7.0%;
- документните престъпления, завършили с осъждане - с 1.6%.

Броят на осъдените за извършването на тези престъпления лица също се увеличава съответно с 34.9, 24.3, 6.8 и 5.3%.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2008 - 2012 година

Осъдени лица по пол

Броят на осъдените мъже е 35 154, или 92.5% от общия брой на осъдените лица. При жените този брой достига 2 842, или 7.5%. Криминалната активност на осъдените мъже е 1 142 на 100 хил. души от съответното население, докато при осъдените жени този коефициент е 86 на 100 хил. души от съответното население.

С най-висок брой и относителен дял са осъдените жени във възрастовата група 30 - 39 години (798 лица, или 28.1% от общия брой на осъдените жени) и във възрастовата група 40 - 49 години (524 лица, или 18.4%).

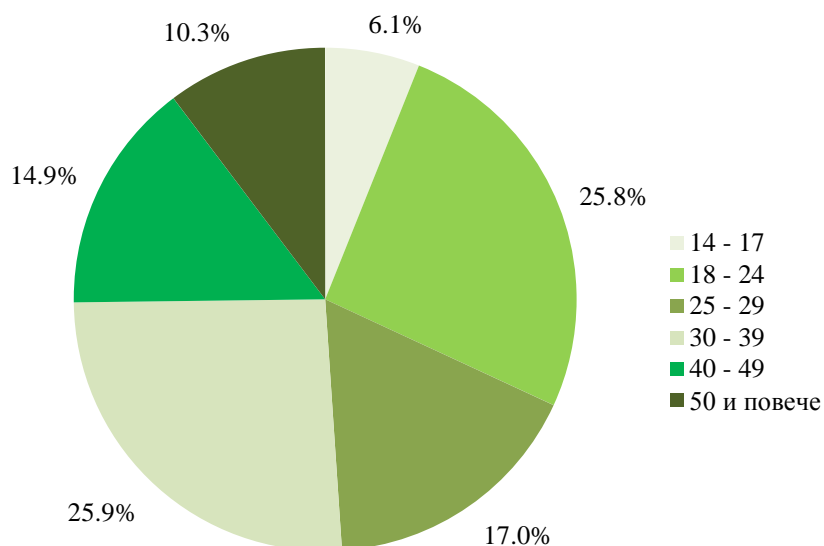
Осъдени лица по възраст

Разпределението на осъдените през 2012 г. лица по възраст е следното:

- най-големи са броят и делът на лицата на възраст 30 - 39 години - 9 839 лица (25.9% от общия брой на осъдените лица);
- на възраст 18 - 24 години - 9 818 лица (25.8%);
- на възраст 25 - 29 години - 6 470 лица (17.0%);
- на възраст 40 - 49 години - 5 663 лица (14.9%);
- на възраст 50 и повече години - 3 894 лица (10.3%);
- най-малки са броят и делът на лицата на възраст 14 - 17 години - 2 312 лица (6.1%).

Фиг. 2. Структура на осъдените лица по възраст през 2012 година

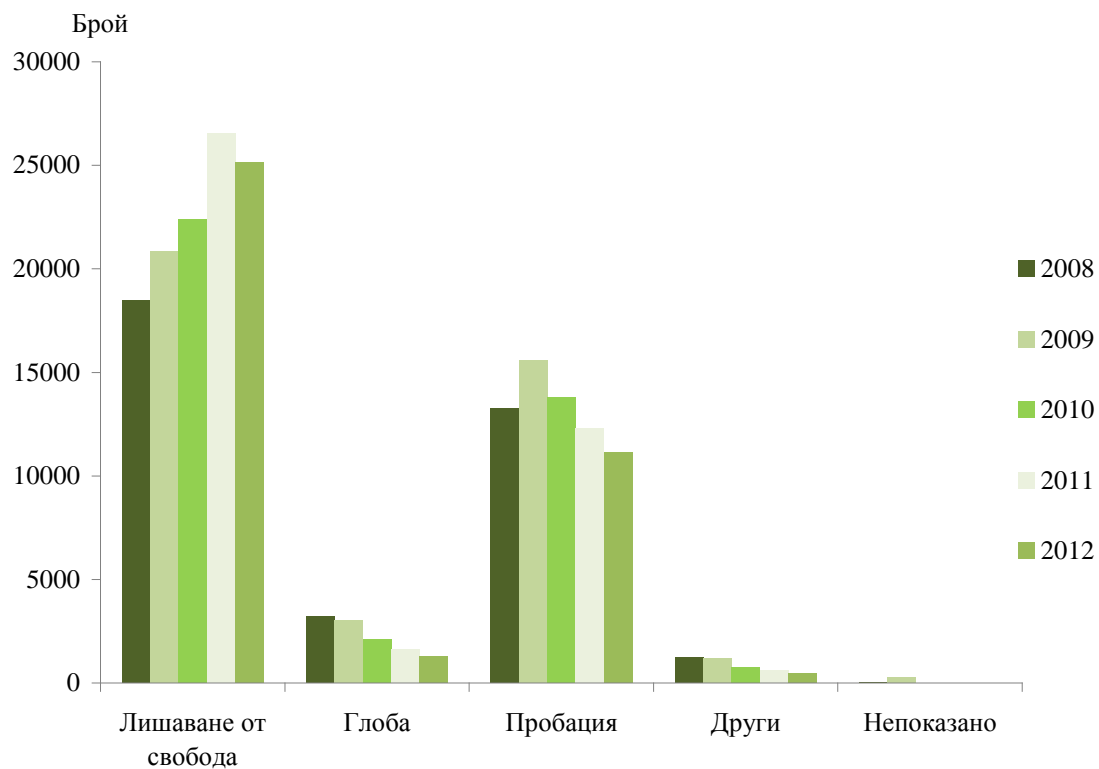

Осъдени лица по наложени наказания

През 2012 г. най-големи са броят и делът на лицата, осъдени на лишаване от свобода (25 146, или 66.2% от общия брой на осъдените лица). От тях най-голям е делът на осъдените на лишаване от свобода до шест месеца - 11 903 лица (47.3% от всички лишени от свобода) и на лишаване от свобода от шест месеца до една година - 7 361 лица (29.3%). Осъдени на доживотен затвор са 6 лица. Наказанието пробация е наложено на 11 118 лица, или на 29.3% от всички осъдени лица. С глоба са наказани 1 288 лица, или 3.4% от общия брой на осъдените лица.

Фиг. 3. Осъдени лица по наложени наказания през периода 2008 - 2012 година

Методологични бележки

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди са на базата на годишните данни, получавани от районните, окръжните и военните съдилища.

Обект на наблюдението е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища, а от 2012 г. и на Специализирания наказателен съд. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години. Непълнолетните са навършили 14 години, но ненавършили 18 години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Наказателноотговорно е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вменяемост извърши престъпление.

Непълнолетно лице - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е наказателноотговорно, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминалната активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на средногодишното население за съответната възрастова група през съответната година.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник (Прокуратура на Република България - Национална следствена служба).

Повече информация и данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица могат да бъдат намерени на интернет страницата на НСИ - <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=25>

Приложение

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане, по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

	(Брой)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Общо²	32766	37409	35397	36707	34249
Престъпления против личността	2075	2256	2072	2121	2053
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	173	134	149	142	136
Телесна повреда	1050	1113	1034	962	943
Разврат	451	439	352	366	354
в т.ч. изнасилване (довършени и опити)	186	158	135	86	98
Престъпления против брака, семейството и младежта	428	646	641	876	1059
Престъпления против собствеността	12248	12910	12012	13272	11679
в това число:					
Кражба	9015	9108	8719	10163	8801
Грабеж	929	1123	1061	1050	936
Присвояване	219	224	207	199	204
Измама	660	726	666	629	648
Престъпления против стопанството	855	1046	1632	2802	2980
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	105	133	144	141	212
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1480	1544	2162	1701	1820
Документни престъпления	861	1210	1525	1360	1382
Престъпления против реда и общественото спокойствие	679	936	934	835	767
в т.ч. хулиганство	565	749	723	564	527
Общопасни престъпления	13769	16386	14021	13298	11983
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	11970	14025	11522	10860	9516
Противозаконно отнемане на МПС	255	321	273	211	194
Престъпления, свързани с наркотици	933	1329	1522	1512	1533
Военни престъпления	81	104	44	16	16

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 2

Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

	(Брой)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Общо²	36137	40872	39070	41013	37996
Престъпления против личността	2049	2227	2056	1967	1935
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	188	150	162	148	140
Причинени телесни повреди	1109	1196	1099	995	969
Разврат	395	410	336	304	329
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	193	173	149	87	99
Престъпления против брака, семейството и младежта	417	649	616	838	1042
Престъпления против собствеността	15642	16440	15614	17901	15728
в това число:					
Кражби	12179	12328	12042	14541	12616
Грабежи	1126	1409	1331	1325	1169
Присвоявания	218	233	209	203	211
Измама	702	777	732	671	680
Престъпления против стопанството	935	1229	1793	2987	3155
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	84	113	127	109	147
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1730	1705	2684	1990	2125
Документни престъпления	692	1050	1249	1127	1187
Престъпления против реда и общественото спокойствие	714	964	939	867	750
в т.ч. хулиганство	559	704	684	542	495
Общопасни престъпления	13622	16129	13741	12934	11605
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	11804	13818	11326	10638	9330
Противозаконно отнемане на МПС	300	365	316	263	204
Престъпления, свързани с наркотици	949	1297	1490	1432	1427
Военни престъпления	81	102	40	17	25

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 3

Осъдени лица по пол¹

Пол	2008	2009	2010	2011	2012
	Брой				
Общо²	36137	40872	39070	41013	37996
Мъже	34004	38405	36481	38053	35154
Жени	2133	2467	2589	2960	2842
	Структура - %				
Общо²	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	94.1	94.0	93.4	92.8	92.5
Жени	5.9	6.0	6.6	7.2	7.5

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 4

Осъдени лица по възраст¹

Възраст	2008	2009	2010	2011	2012
	Брой				
Общо²	36137	40872	39070	41013	37996
14 - 17	2964	3123	2694	2746	2312
18 - 24	9880	11035	10949	11259	9818
25 - 29	5868	6731	6901	6832	6470
30 - 39	8159	9470	9906	10425	9839
40 - 49	4455	5282	5327	5947	5663
50 и повече	2565	3321	3293	3774	3894
Непоказано	2246	1910	.	30	.
	Структура - %				
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	8.2	7.6	6.9	6.7	6.1
18 - 24	27.4	27.0	28.0	27.5	25.8
25 - 29	16.2	16.5	17.7	16.7	17.0
30 - 39	22.6	23.2	25.4	25.4	25.9
40 - 49	12.3	12.9	13.6	14.5	14.9
50 и повече	7.1	8.1	8.4	9.2	10.3
Непоказано	6.2	4.7	.	.	.

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица по наложени наказания¹

Наложени наказания	(Брой)				
	2008	2009	2010	2011	2012
Общо²	36137	40872	39070	41013	37996
в т.ч. условно осъдени	11403	12952	14330	17120	16792
Лишаване от свобода	18454	20819	22404	26538	25146
Доживотен затвор	4	.	6	7	6
Доживотен затвор без замяна	6	4	1	4	.
Глоба	3202	3017	2098	1607	1288
Пробация	13249	15560	13795	12277	11118
Други	1214	1177	766	580	438
Непоказано	8	295	.	.	.

¹ С влезли в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.